

ORTAK EYLEM AMAÇLI METOTLA YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE OTANTİK DOKÜMAN KULLANIMI*

*Huri ÖZDEMİR***

ÖZET

Günümüzde yabancı dil eğitimi/ öğretiminde yalnızca ders kitaplarının anlatımına yer vermek etkili bir eğitim/öğretim için yeterli olmamaktadır. Muhakkak ek bir malzeme veya doküman kullanımına ihtiyaç duyulmaktadır. Kendi içlerinde çeşitlilik gösteren bu dokümanları yazılı, görsel ve işitsel dokümanlar olarak sınıflandırabiliriz. Ancak öğretim etkinliği sırasında kullanılan bu dokümanların bazılarının “otantik” olduğunu görüyoruz. Otantik dokümanlar “ görsel ya da işitsel, sınıf için yapılmamış, ama bir iletişim işlevini, bir bilgiyi, gerçek bir dil kavramını karşılamak üzere oluşturulmuş her türlü görsel araca verilen addır” (Ataseven, 1988: 191). Bu otantik dokümanlar öğrenenlerin derse olan ilgi ve motivasyonlarını artırmaktadır. Öğrenenlere hem görsel hem de işitsel açıdan algılanabilir bir öğretim sunan bu dokümanlar, bireysel bağlamda öğrenenlerin öğretimde kullandığı duyu organlarının sayısında arttırmaktadır. Unutmamak gerekir ki öğretime katılan duyu organlarının sayısı, öğrenmenin kalitesi ve kalıcılığıyla yakından ilintilidir.

Çalışmamızda yabancı dil eğitimi / öğretiminde bir dili öğrenenlerden ziyade kullananları yetiştirmeyi temel alan Ortak Eylem Amaçlı Metodun uygulanması ve otantik dokümanlara yer verilmesini inceledik. Öğrenenleri sosyal aktörler olarak ele alan bu Ortak Eylem Amaçlı metodun uygulanması ve otantik dokümanların kullanımıyla olan bağıntılarını irdelemeye çalıştık. Görsel, işitsel, yazılı olarak gruplara ayırdığımız otantik dokümanların duyduğunu anlama, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin kazanımına katkılarını ve sınırlılıklarını ele aldık. Ayrıca dilbilgisi, fonetik ve sözcük bilgisine sağladığı yararları incelemeye çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Ortak eylem amaçlı metot, yabancı dil öğretimi, otantik dokümanlar

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Okt. Namık Kemal Üniversitesi, El-mek: hozdemir@nku.edu.tr

USING AUTHENTIC DOCUMENTS WITH CO-ACTION ORIENTED METHOD IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

ABSTRACT

Books are not sufficient as a material for an effective learning in modern language learning/teaching. We need certainly to extra materials and documents. We can classify these documents as written, visual and audial. But, we see that some of these documents are said "authentic". The authentic documents "visual or audial, are not prepared for classroom, but created for the purpose of fulfilling a function of communication and information, a real language concept, is the name which is given to all type of tools" (Atasaven,1988:191). These authentic documents increase the interest and motivation of the learners. These documents which are giving an opportunity both visual and auditory to the learners increase the number of sensory organs used in language learning. It should be noted that the number of sensory organs involved in education are closely linked to the quality and permanence of effective learning.

In our study, we tried to examine the usage of authentic document in application of co-action oriented method. We dealed the documents classified written authentic documents, audial authentic documents and visual authentic documents and their limitations and contributions to listening, speaking, reading and writing skills. Also, we studied these documents' benefits for learning grammar, phonetic and vocabulary.

Key Words: Co-action oriented method, teaching foreign language teaching, teaching, authentic documents

Giriş

İnsanlar, toplumlar veya uluslar arasında, bireysel, kurumsal ya da ulusal düzeyde ticaret, ekonomi, siyaset, askerlik, turizm, kültür ve sanat alanlarında farklı yoğunlukta ikili veya çoklu olmak üzere her türlü ilişkinin kurulup yürütülmesi için uluslararası ortak dillerin öğrenilmesi gerekmektedir. Bu amaçla dil öğrenmede çağın gereklerine göre çeşitli dil öğrenme metotları geliştirmiştir. En eski metot dil öğrenme ihtiyacının sadece dilbilgisi ve çeviriye dayandığı geleneksel metottur. Ancak yıllar geçmiş ve dil öğrenme amaçları değişmiştir. Artık küreselleşen dünyada iletişimi daha aktif ve işlevsel hale getirmek için ortak eylem amaçlı metot geliştirilmiştir. Bu metotta daha çeşitli olan ve herkes tarafından ulaşılabilen dergi, gazete, radyo yayını, televizyon gibi dokümanların kullanıldığını görüyoruz. Metodun sosyal hedefi öğrenilen yabancı dille birlikte o dilin kültürünün de öğrenilmesidir. Amaç, dil öğrenenin otantik dokümanları kullanabiliyor ve anlıyor olmasıdır. Bu metotta kilit noktalardan biri de hedef dilde etkin iletişime geçebilmektir. Yani amaç sadece iletişim kurmak değil, o dili konuşanlarla birlikte ortak amaçları yerine getirebilmektir (Catroux, 2006:1,2). Biz de çalışmamızda yabancı dil öğretiminde en son metot olan ortak eylem amaçlı metodu izlerken otantik dokümanların kullanılmasının dört temel dil becerisinin yani okuma, yazma, dinleme ve konuşmayla birlikte üç alt beceri olan dilbilgisi, fonetik ve kelime bilgisinin gelişmesine ne gibi katkılar yaptığını inceleyeceğiz.

Otantik dokümanlar; yabancı dil öğretimi için hazırlanmamış, ancak konuşma, düşünülene ifade etme, öğrenilen dilbilgisi kuralları ve sözcükleri uygulama sahasına aktarmaya yardım eden,

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10 Fall 2013*

işitsel, görsel ve yazılı dokümanlardır. Bir başka deyişle otantik dokümanlar, öğretilen dil bilgisi kuralları ile sözcüklerin uygulama alanı görevini yaparlar ve bu öğelerin öğrenciye mal olma olanağını sağlarlar. Otantik dokümanların en büyük özelliği yabancı dil öğretimi amacıyla hazırlanmamış olmalarıdır. 1960'lı yıllarda metodoloji alanındaki gelişmelere paralel olarak otantik dokümanlar, yabancı dil öğretiminde 1968 yılında kullanılmaya başlanmış ve 1970'li yılların başından itibaren de yardımcı ders malzemesi olarak kullanılan band, plak gibi işitsel araçlar; film, fotoğraf, slayt gibi görsel araçlar ve dergi, gazete, el ilanı gibi basılı dokümanlar otantik doküman adını almaya başlamıştır. Otantik dokümanlar görsel, işitsel ve yazılı olarak üçe ayrılırlar. Görsel dokümanlara örnek olarak film, video, belgesel, resimler, bir konuyla ilgili hazırlanmış bir slaytı düşünebiliriz. İşitsel doküman olarak da yine video ve televizyonun yanında radyo haberi, anonslar, plak ve CDleri saymak mümkün. Yazılı dokümanlar için bir telgraf, gazete haberi veya bir makale, broşürler, tren biletleri, kullanım talimatlarını söyleyebiliriz (e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/taed/article/viewFile/2043/2042).

Ortak eylem amaçlı metodu işlevsel kılmak için sınıf içinde otantik öğrenme ortamları oluşturulmalıdır. Böylece öğrencilere gerçekçi görevler verilerek motive olmaları sağlanır. Öğrendikleri dilin işe yaradığını tecrübe etmiş olurlar ve bu durum onları daha çok öğrenmeye güdüler. Böyle bir etkinlik sürecine diğer öğrenenleri de katmak onları grup çalışmasına yönlendireceği gibi öğrenenlerin kaynaşmasına da olanak sağlar.

Eğitim- öğretimde herhangi bir materyal kullanılırken öncelikle hedef analizi yapılır, sonra yaş, güdülenme düzeyi, hazır bulunuşluk, tutumlar, beklentiler, öğrenme düzeyi, zekâ profilleri gibi öğrenenin özellikleri belirlenir. Sonraki basamakta ise içerik analizi yapılır. İletilmek istenen mesajın türüne göre mesaj farklı biçimlerde tasarlanır. İçerik ve aracın bütünleştirilmesi basamağında hedefe, içeriğe hedef kitlenin özelliklerine uygun olarak çeşitli formatlar seçilir. Materyal bu ölçütler göz önünde bulundurularak geliştirilir (Seferoğlu, 2010:26). Bu bağlamda şunu da belirtmekte fayda var ki otantik dokümanlar yabancı dil öğretme amacıyla hazırlanmadıkları için genel olarak belli bir dil seviyesine ulaşmış öğrencilere yönelik kullanılabilirler. Otantik dokümanların seçiminde öğrencilerin seviyesi dikkate alınarak öğrenilen kelime ve yapıları pekiştirecek nitelikte olmaları üzerinde durulmalıdır. Yardımcı ders araç gereçlerinden ve otantik dokümanlardan mümkün olduğu kadar yararlanılarak, birden fazla duyu organı harekete geçirilip, iletişim imkânı zenginleştirilmektedir.

Görsel Otantik Dokümanların Kullanılması

Yabancı dil öğretiminde yardımcı ders araç ve gereçleri ile otantik dokümanların asıl kullanımına, Audio-visuel diye tabir edilen ve 1960'lı yıllarda ortaya çıkan görsel işitsel metotla başlanmıştır. Bu metot, adından da anlaşıldığı üzere hem görsel, hem de işitseldir. Öğrenci yabancı dili görerek ve işiterek öğrenecektir (e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/taed/article/viewFile/2043/2042).

Öğrenme ile ilgili olarak yapılan araştırmalar öğrenmenin çoğunun görsel betimlemeler yoluyla gerçekleştiğini göstermektedir. Hatta sözel yolla daha kolay öğrenen öğrenciler bile bazı kavramları öğrenmede görsel desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Görsel öğeler;

- Öğrenen bireylerin dikkatini çekerek onları güdüler
- Onların dikkatlerini canlı tutar
- Duygusal tepkiler vermelerini sağlar
- Kavramları somutlaştırır
- Anlaşılması zor olan kavramları basitleştirir
- Şekiller yoluyla bilginin düzenlenmesini ve alınmasını kolaylaştırır

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 10Fall 2013

- Bir kavramla ilgili öğeler arasındaki ilişkileri örgüt şemaları ve akış şemaları yoluyla kolayca verebilir
- Bazı öğrencilerin görsel öğelerle kaçırmaları olası birtakım noktaları anlama şansı verebilir (Seferoğlu, 2010:27,28).

Bu bağlamda otantik görsel materyaller olan videolar, haritalar, televizyonda yayınlanan herhangi bir programdan kesitler, belgeseller, filmlerin ortak eylem amaçlı metot doğrultusunda kullanılması son derece etkili ve yararlı olacaktır diyebiliriz. Hedef dildeki televizyon kanalında yayınlanan bir haber bülteninden kesit alındığı düşünülecek olursa öncelikle görsel olması anlaşılmasını kolaylaştıracak, dinleme becerisine katkıda bulunurken aynı zamanda öğrenene doğru telaffuz biçimini de duyma imkânı sağlayacaktır. Kelime bilgisine katkı yaparken öğrendiği teorik dil bilgisi kurallarını da pratikte görmüş olacaktır. Ayrıca ortak eylem amaçlı metodun sosyal hedeflerinden olan hedef dilin kültürünü de görsel otantik bir doküman olan haber yayını sayesinde öğrenmiş olacaktır. Unutulmaması gereken bir diğer nokta da bu tip bir dokümanın kullanılması öğrenenin öğrenme sırasında dünyada olup bitenlerden de haberdar olmasına vesile olacaktır. Otantik dokümanlar gerçek hayatın bir parçası olduğu için öğreneni daha çok güdüler ve öğrenilen dilin işlevselliği tecrübe edilmiş olur. Ayrıca hangi durumda neyin söylendiği konusunda doğru ve canlı örneklerle bilgi sahibi olunur. Yazma becerisini geliştirmeye yönelik olarak da izletilen dokümanla ilgili ne anladıklarına dair yazılı bir özet çalışması yaptırılabilir. Öğrencilerin yazdıkları birbirlerine karışık olarak dağıtılıp arkadaşlarının yazdıkları okutularak okuma becerisi geliştirilebilir. Daha sonra izlenen doküman ışığında yazılanlar hakkında öğrenciler konuşturularak sözlü iletişim becerilerinin de gelişimine katkıda bulunulabilir. Tabii tüm bunlar yapılırken doğru dil bilgisi kurallarının kullanımı ve kelime seçimi kaçınılmaz olacaktır. Ayrıca sözlü ifade sırasında yapılan telaffuz hataları da düzeltilerek öğrencinin doğru sesletimine katkıda bulunulur. Böylece ortak eylem amaçlı metodun hedefleri olan dört temel dil becerisi ve üç temel alt beceriyi kazandırmış oluruz. Bunun yanı sıra kültürel gelişime de katkıda bulunulmuş olunur.

İşitsel Otantik Dokümanların Kullanılması

Yabancı dil öğretiminde duyduğunu anlama becerisini geliştirmek için dinleme çalışmaları önemli bir yer tutar. İşitsel araçların eğitim ortamına katkıları;

- İşitsel araçları önceden kullanmak olanaklıdır
- İşitsel araçlar her derste kullanılabilir
- İşitsel araçların kullanımı kolaydır.
- Araçlar ucuzdur
- Televizyon gibi görsel-işitsel araçlar sınıf ortamına getirilmesi olanaksız cisim, olgu ve olayları olduğu anda, olduğu gibi gösterir ve duyurur
- Televizyon ve video heyecan verici ve açıklayıcıdır. Ayrıca ilgi çekici ve sürükleyicidir
- Öğrenmeyi teşvik edicidir
- Sınıf dışı olgu ve olayları sınıf ortamına getirir
- Bilginin sunulduğunda ve akışında düzen sağlar
- Hareket, renk ve ses boyutlarıyla öğrenme kolaylaştırır
- Kullanımdan sonra öğrencileri etkinliklere yöneltir (Seferoğlu, 2010:69)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10 Fall 2013

Otantik işitsel dokümanlar içinde radyoda yayınlanan herhangi bir programı, hava durumunu, anonsları, CDleri, şarkıları söyleyebiliriz. Otantik işitsel dokümanlar kullanılarak etkili bir yabancı dil öğretimi yapılabilir. Dil öğrenmenin temelinde yatan unsurlardan biri dinlediğini anlamadır. Dinleme becerisinin kazanımı da en iyi hedef dilde çokça dinleme yapmakla mümkündür. Bu noktada da işitsel otantik dokümanların önemi ortaya çıkar. Amaç, ortak eylem amaçlı metoda göre hedef dili anlamayı sağlamak ve yabancı bir ülkede, öğrenilen yabancı dilde aktif iletişim kurabilmektir. Bir öğrenim sürecinde örneğin Montparnasse garından bir anonsun öğrencilere dinletilmesi öğrenme ortamını canlı tutmasının yanında gerçek hayatla bağlantılı bir dil öğrenimi sağlar. Başka bir alternatif doküman olan şarkı ise öğrenenin dil düzeyine göre seçilirse ders esnasında eğlenerek öğrenmeye olanak sağlayacağı gibi yabancı dili daha bildik kılar. Ayrıca şarkıyla öğretim öğrenileni hatırlamada kolaylık sağlayarak kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine olanak tanır. Böylece şarkıda geçen hedef dilbilgisi kuralları ortak eylem amaçlı metodun öngördüğü gibi kapalı (implicite) bir anlatımla kazandırılmış olur. Şarkı aynı zamanda çok kültürlülüğü destekleyen ve yabancı dilin kültüründen izler taşıyan otantik bir dokümandır. Radyodan Fransa'nın tüm bölgelerindeki hava durumunun dinletildiğini ve öğrencilere de her bölgenin üzerinde çeşitli hava durumu sembolleri olan bir Fransa haritasının dağıtıldığını veya projeksiyonla tahtaya yansıtıldığını düşünelim. Harita da dinletilen hava durumu da otantik dokümanlardır. Böyle bir çalışma öğrencilerin dinleme becerisini geliştirecek, hava yağmurlu, rüzgarlı gibi deyişleri öğrenerek kelime ve gramer bilgilerini zenginleştirecektir. Ayrıca, öğrencilere Fransa'nın coğrafi bölgelerini tanıma, dağlarını, nehirlerini öğrenme olanağı sağlayacaktır.

Yazılı Otantik Dokümanların Kullanılması

Ders araç gereci olarak aklımıza gelen ilk yazılı doküman ders kitaplarıdır. Ancak çağımız artık eğitim-öğretimde ders kitaplarının dışında da materyal kullanmayı zorunlu kılar. Yabancı dil ders kitap içerikleri diğerlerinden konu ve yapı olarak farklıdır. Son yıllarda çıkan yabancı dil kitapları ortak eylem amaçlı metoda göre hazırlanmaya başlanmış ve içerdiği metinlerin konularının güncel hayatla ilgili olduğu görülmüştür. Özellikle metinlerde rastladığımız noktalardan biri kültür-medeniyet bölümüne ağırlık verilmiş olmasıdır. Avrupa Birliği Ortak Başvuru Metni kriterlerine göre hazırlanmış bir metot kitabı olan Métro Saint-Michel'in birinci ünite konusu kendini tanıtmayla ilgili olup iş görüşmeleri teması etrafında tüm becerilere yönelik aktiviteler hazırlanmıştır (Monnerie, v.d, 2006:6). Ders kitaplarındaki otantik metinler dışında gazeteler, dergiler, telgraflar, mektuplar, tebrik kartları, broşürler, tren veya uçak biletleri, makaleler, yemek tarifleri, kullanma kılavuzları, ilaç prospektüsleri hatta alışveriş sonrasında alınan fişleri bile otantik doküman olarak yabancı dil öğretiminde kullanmamız olanaklıdır. Öğrencilere bir gazete yazısı getirilerek otantik dokümanın temelinde yatan gerçeğe dokunma olanağı elde edilmiş olur. Böylece öğrenme süreci daha somut hale getirilebilir. Ayrıca gazete ve dergi gibi yayınların takip edilmesi güncel kelimelerin kazanılmasını sağlar. Kelime kullanımını aktif kılar. Fransız mutfağında bir yemek tarifinin derse işlenecek metin olarak getirilmesi öncelikle dersi çekici kılacağı gibi, Fransız mutfağının özelliklerini de öğrenmeyi sağlar. Bu metinden hareketle öğrencilerden de sevdikleri bir yemeğin tarifinin amaç dilde yazılması istenebilir. Böyle bir etkinlik öğrencilerin hoşuna gidebileceği gibi onların yazılı anlatım vasıtasıyla dil bilgisi kurallarını pekiştirmesini ve yeni kelimeler öğrenmesini sağlayacaktır. Öğrencilerden hazırladıkları yemek tariflerini sözel olarak ifade etmeleri de istenebilir.

Sonuç

Yabancı dil öğretiminde ortak eylem amaçlı metodun kullanımı benimsenmiş ve ders kitapları bu metoda göre hazırlanmaya başlanmıştır. Öğrenim sürecinde metot uygulanırken aynı zamanda materyal kullanımına da ihtiyaç vardır. Özellikle otantik doküman dediğimiz dil öğretimine yönelik değil hayatın içinden olan materyallerin ortak eylem amaçlı metodun

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10Fall 2013

uygulanması safhasında kullanılabilirliğini gördük. Bu metodun hedefi dört temel dil becerisiyle birlikte üç alt beceriyi de öğrenene kazandırmak ve eş zamanlı olarak da kültürel öğelerin paylaşımına olanak sağlamaktır. Böyle bir amaca ulaşmada otantik dokümanların iyi bir materyal olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla öğrenen aktif hale gelecek, kendini yazılı veya sözlü olarak ifade ederken kullanılan dokümanlardaki güncel, kültürel bilgilerden de yararlanmış olacaktır.

KAYNAKÇA

- ATASEVEN, Fusun (1988). “Değişen Sınıf içi Ortamları ve Şarkılarının Yabancı Dil Öğretiminde Araç Olarak Kullanılması”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Ankara, no:3, ss.189-198.
- CATROUX, Michèle (2006). “Perspective co-actionnelle et TICE: quelles convergences pour l’enseignement de la langue de spécialité ?”, *Journées d’Etude de l’EA 2025*, IUT Bordeaux I
- MONNERIE, Annie, v.d,(2006).*Métro Saint-Michel 2*, Clé International, Paris
- SEFEROĞLU, S. Sadi (2010). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Pegem Akademi, Ankara
- e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/taed/article/viewFile/2043/2042 (ErişimTarihi:08.10.2010)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10 Fall 2013

